

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
281 - 40/16
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

дел. бр. 23301 датум: 20. 06. 2016.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

МОНИТОРИНГ
ПОЛИЦИЈСКИХ УПРАВА И СТАНИЦА

Извештај о посети ПУ Лесковац

Београд, мај 2016. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица „Секретаријат Националног механизма за превенцију тортуре“, која обавља стручне послове НПМ, чији је мандат одређен чланом 4. Опционог протокола за превенцију тортуре. Секретаријатом руководи секретар НПМ у складу са смерницама заменика Заштитника грађана, задуженог за заштиту права лица лишених слободе.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Група 484, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународну мрежу помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

¹ „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен је 29. јануара 2016. године у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА	Лесковац
РАЗЛОГ ПОСЕТЕ	Обављање послова Националног механизма за превенцију тортуре (НПМ) у складу са чл. 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака („Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011)
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Одвраћање органа јавне власти и службених лица од било каквог облика злостављања или мучења, као и њиховог усмеравања на стварање услова и поступање према лицима лишеним слободе у складу са важећим прописима и стандардима, све у циљу превенције тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са удружењем Београдски центар за људска права
ВРСТА ПОСЕТЕ	Посета у складу са Планом посета Националног механизма за превенцију тортуре за 2016. годину
ДАТУМ ПОСЕТЕ	30. и 31. мај 2016. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена телефонским путем
САСТАВ ТИМА НПМ ЗА ПОСЕТУ	Вођа тима: - Јелена Јелић, Заштитник грађана / НПМ Чланови тима: - Јелена Самарџић, Заштитник грађана / НПМ - Гојко Пантовић, Београдски центар за људска права

ТОК ПОСЕТЕ

ФАЗА I: РАЗГОВОР СА РУКОВОДСТВОМ УСТАНОВЕ

Посета тима Националног механизма за превенцију тортуре започета је разговором са начелником ПУ Лесковац. Том приликом представљен је план посете Полицијској управи.

ФАЗА II: ОБИЛАЗАК УСТАНОВЕ

Након уводног, обављен је разговор о поступању полиције према доведеним и задржаним лицима и извршен је обилазак просторија за полицијско задржавање. Након посете седишту Полицијске управе, првог дана посећене су ПС Власотинце и ПС Црна Трава, а другог дана ПС Медвеђа, ПС Лебане и ПС Бојник.

ФАЗА III: РАЗГОВОР СА ЗАДРЖАНИМ ЛИЦИМА

У тренутку обављања посете у ПУ Лесковац није било лица на задржавању.

ФАЗА IV: РАЗГОВОР СА СЛУЖБЕНИМ ЛИЦИМА

У свим посећеним објектима обављени су разговори са затеченим полицијским службеницима, који су чланове тима НПМ информисали о начину рада, као и о проблемима са којима се суочавају у раду.

ФАЗА V: УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Извршен је увид у документацију према доведеним и задржаним лицима и лицима према којима су употребљена средства принуде.

ФАЗА VI: ЗАВРШНИ РАЗГОВОР СА РУКОВОДСТВОМ УСТАНОВЕ

На крају посете тим НПМ указао је на основне утиске о посети, пре свега о поштовању права лица лишених слободе, о елементима који могу довести до појаве тортуре, нечовечног или понижавајућег поступања, као и односу запослених према тиму НПМ. Полицијски службеници ПУ Лесковац истакли су неке од проблема са којима се суочавају у свом раду.

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви полицијски службеници у оквиру Полицијске управе остварили су сарадњу са тимом НПМ, омогућили му приступ свим просторијама и инсталацијама, фотографисање просторија, пружили све тражене информације и омогућили несметан увид у тражену документацију.

ПРЕТХОДНИ УПИТНИК

ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА	Лесковац	
Адреса ПУ	ул. Косте Стаменковића, 16000 Лесковац	
Тел. ПУ	016/ 250 554	
e-mail ПУ	goran.kostic@mup.gov.rs	
Начелник ПУ	Владимир Жугић	
Полицијска испостава и станице у саставу ПУ	ПС Медвеђа, ПС Власотинце, ПС Лебане, ПС Бојник, ПС Црна Трава, ПИ Север и ПИ Југ	
Да ли постоје просторије за полицијско задржавање, у ПУ, у којим ПС и број просторија	ПУ Лесковац, ПИ Југ - две просторије ПС Лебене - две просторије	
Број лица којима је одређено задржавање у ПУ у 2015. г.	Због кривичног дела	35
	Због прекршаја	2
	По ЗОБС-у	257
Број обављених лекарских прегледа задржаних лица у 2015. г.	241	
Исхрана лица у време задржавања	Оброци за лица на полицијском задржавању обезбеђују се преко ресторана ПУ Лесковац	
Број задржаних лица којима је решењем суда одређен притвор у 2015. г.	14	
Употреба средстава принуде од стране полицијских службеника ПУ у 2015. г.	Физичка снага	1
	Службена палица	0
	Средства за везивање	300
	Ватрено оружје	0
Притужбе на поступање полицијских службеника ПУ у 2015. г.	Број притужби	0
	Број основаних притужби	0
Дисциплински поступци за извршене повреде службене дужности полицијских службеника ПУ у 2015.г.	Број поступака	0
	Изречених мера за тешке повреде	0
	Изречених мера за лаке	0
	Поступци у току - неокончани	0

УВОД

Тим НПМ је у априлу 2015. године обавио ноћну посету полицијској управи у Лесковацу. Након посете сачињен је Извештај⁴, кроз који је упућено 6 препорука за уклањање утврђених недостатака.

НПМ је ради праћења поступања по упућеним препорукама посетио ПУ Лесковац. Том приликом тим НПМ обишао је и полицијске станице у њеном саставу.

ПОСТУПАЊЕ ПРЕМА ЛИЦИМА ЛИШЕНИМ СЛОБОДЕ

1.1. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ЗАДРЖАНИХ ЛИЦА

1.1.1. Обавештавање о правима задржаног лица

Према наводима полицијских службеника са којима је тим НПМ разговарао, задржана лица се о разлозима задржавања и својим правима по правилу усмено обавештавају најкасније у тренутку довођења у полицијску станицу, а затим им се даје писано обавештење о правима у виду обрасца. Констатација да је лице поучено о својим правима уноси се у записник о задржавању.

Приликом увида у предмете, тим НПМ утврдио је да се у предметима о задржавању (по основу Закона о безбедности саобраћаја на путевима⁵, Закона о полицији⁶ или Закона о прекршајима⁷) углавном налази образац „Обавештење о правима доведеног и задржаног лица“, који је прописан тачком 4. Упутства о поступању према доведеним и задржаним лицима⁸. Међутим, утврђено је и да су се појединим лицима, задржаним по основу Закона о безбедности саобраћаја на путевима, уручивала права предвиђена старим Закоником о кривичном поступку.

Тим НПМ је након посете ПУ Лесковац у априлу 2015. године, упутио препоруку⁹ да се задржаним лицима по основу Законика о кривичном поступку¹⁰, поред обрасца обавештења о правима ухапшеног предвиђена чланом 69., уручује и писани образац обавештења о правима прописан тачком 4. Упутства о правима доведеног и задржаног лица. ПУ Лесковац је у свом одговору, број 021-3881/15 од маја 2015. године, о поступању по упућеним препорукама навела да су полицијским службеницима дате инструкције о обавези поступања да се свим задржаним лицима обавезно уручује и писано обавештење обрасца о правима доведених и задржаних лица. Међутим, приликом посете 2016. године и увидом у предмете о задржавању по основу одредаба ЗКП, тим НПМ је утврдио да није јединствена пракса на нивоу целе Управе, односно да се задржаним лицима по основу одредаба ЗКП углавном не уручује образац писаног обавештења о правима која су предвиђена тачком 4. Упутства о поступању према доведеним и задржаним лицима. Лицима која се задржавају по основу ЗКП, углавном се уручује писано обавештење о правима ухапшеног и окривљеног, предвиђена чланом 68. и 69. Законика по кривичном поступку¹¹. Међутим, увидом у предмете утврђено је и да су се појединим лицима уручивала обавештења о правима по старом ЗКП.

⁴ Извештај о посети ПУ Лесковац, 71-32/15.

⁵ "Сл. гласник РС", бр. 41/2009, 53/2010, 101/2011, 32/2013 - одлука УС и 55/2014.

⁶ "Сл. гласник РС", бр. 6/2016.

⁷ "Сл. гласник РС", бр. 65/2013.

⁸ "Сл. гласник РС", бр. 101/05, 63/09 – УС и 92/11. У даљем тексту Упутство.

⁹ Извештај о посети ПУ Лесковац 71-32/15

¹⁰ "Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014. У даљем тексту ЗКП.

¹¹ ЗКП.

1.

УТВРЂЕНО:

У полицијским станицама у саставу ПУ Лесковац, задржаним лицима не уручује се увек образац писаног обавештења о правима које је предвиђено тачком 4. Упутства о поступању према доведеним и задржаним лицима, а дешава се да се лицима уручују права предвиђена старим ЗКП.

РАЗЛОЗИ

Лице које се доводи, лишава слободе или задржава у складу са одредбама Закона из тачке 2. став 1. овог Упутства [Закон о полицији, Законик о кривичном поступку, Закон о прекршајима и Закон о безбедности саобраћаја на путевима] има право: 1) да од стране овлашћених службених лица, пре почетка довођења, лишења слободе или задржавања буде поучено о својим правима, на матерњем језику или језику који разуме; 2) да буде обавештено о разлозима довођења, лишења слободе или задржавања; 3) да овлашћеним службеним лицима не даје изјаве о делу које му се стављају на терет; 4) да буде поучено, да све што изјави може бити употребљено против њега као доказ; 5) на браниоца по свом избору, да неометано контактира са браниоцем, да бранилац присуствује његовом саслушању; 6) да буде обавештено да ће се бранилац поставити по службеној дужности, уколико га само не изабере у складу са Законом из тачке 2. став 1. овог Упутства; 7) да захтева да се о времену и месту довођења, лишења слободе или задржавања обавести лице по његовом избору, дипломатско-конзуларни представник чији је држављанин или представник одговарајуће међународне организације ако је избегло лице или лице без држављанства; 8) да захтева, да се без одлагања о лишењу слободе обавести лице или орган старатељства ако је потребно обезбедити заштиту или старање о детету или другим лицима о којима се стара задржано лице; 9) да неометано контактира са дипломатско-конзуларним представником своје државе, односно представником одговарајуће међународне организације или Заштитником грађана Републике Србије; 10) да захтева да га у свако доба и без одлагања прегледа лекар; 11) на исхрану и осмочасовни одмор; 12) да покрене поступак пред надлежним правосудним органима ради испитивања законитости довођења, лишења слободе или задржавања; 13) да захтева надокнаду штете због неоснованог довођења, лишења слободе или задржавања.

Поред права из става 1. ове тачке, малолетно лице које се доводи, лишава слободе или задржава у складу са одредбама Закона из тачке 2. став 1. овог Упутства има право: 1) да буде обавештено да ће се о времену и месту довођења, лишења слободе или задржавања обавестити родитељи, усвојилац или старалац, дипломатско – конзуларни представник чији је држављанин, или одговарајућа међународна организација ако је избегло лице или лице без држављанства; 2) на браниоца по свом избору или браниоца по службеној дужности, који је стекао сертификат којим се гарантује да има посебна знања из области права детета и преступништва малолетника.

О правима из ст. 1. и 2. ове тачке, доведено, лишено слободе или задржано лице се обавештава уручивањем писменог Обавештења о његовим правима на матерњем језику или језику који разуме, које лице својеручно потписује.¹²

Окривљени има право да: 1) у најкраћем року, а увек пре првог саслушања, подробно и на језику који разуме буде обавештен о делу које му се ставља на терет, о природи и разлозима оптужбе, као и да све што изјави може да буде коришћено као доказ у поступку; 2) ништа не изјави, ускрати одговор на поједино питање, слободно изнесе своју одбрану, призна или не призна кривицу; 3) се брани сам или уз стручну помоћ браниоца у складу са одредбама овог законика; 4) његовом саслушању присуствује бранилац; 5) у најкраћем могућем року буде изведен пред суд и да му буде суђено непристрасно, правично и у разумном року; 6) непосредно пре првог саслушања прочита кривичну пријаву, записник о увиђају и налаз и мишљење вештака; 7) му се осигура довољно времена и могућности за припремање одбране; 8) разматра списе и разгледа предмете који служе као доказ; 9) прикупља доказе за своју одбрану; 10) се изјасни о свим чињеницама и доказима који га терете и да износи чињенице и доказе у своју корист, да испитује сведоке оптужбе и захтева да се, под истим условима као сведоци оптужбе, у његовом присуству испитају сведоци одбране; 11) користи правна средства и правне лекове; 12) предузима друге

¹² Упутство о поступању према доведеним и задржаним лицима („Службени гласник РС”, бр. 101/05, 63/09 – УС и 92/11), тачка 4.

радње када је то одређено овим закоником. Орган поступка је дужан да пре првог саслушања окривљеног поучи о правима из става 1. тач. 2) до 4) и тачка 6) овог члана.¹³

Ухапшени, поред права из члана 68. став 1. тач. 2) до 4) и тачка 6) и став 2. овог законика, има право да: 1) одмах на језику који разуме буде обавештен о разлогу хапшења; 2) пре него што буде саслушан, има са браниоцем поверљив разговор који се нацире само гледањем, а не и слушањем; 3) захтева да без одлагања о хапшењу буде обавештен неко од чланова његове породице или друго њему блиско лице, као и дипломатско-конзуларни представник државе чији је држављанин, односно представник овлашћене међународне организације јавноправног карактера, ако је у питању избеглица или лице без држављанства; 4) захтева да га без одлагања прегледа лекар кога слободно изабере, а ако он није доступан, лекар кога одреди јавни тужилац, односно суд. Лице ухапшено без одлуке суда, односно лице ухапшено на основу одлуке суда које није саслушано, мора бити без одлагања, а најкасније у року од 48 часова, предато надлежном судији за претходни поступак или ако се то не догоди, пуштено на слободу.¹⁴

Лице ухапшено у складу са чланом 291. став 1. и чланом 292. став 1. овог законика, као и осумњиченог из члана 289. ст. 1. и 2. овог законика, јавни тужилац може изузетно задржати ради саслушања најдуже 48 часова од часа хапшења, односно одазивања на позив. О задржавању, јавни тужилац или, по његовом одобрењу, полиција одмах, а најкасније у року од два часа од када је осумњиченом саопштено да је задржан, доноси и уручује решење. У решењу морају бити наведени дело за које се осумњичени терети, основи сумње, дан и час лишења слободе или одазивања позиву, као и време почетка задржавања. Против решења о задржавању осумњичени и његов бранилац имају право жалбе у року од шест часова од достављања решења. О жалби одлучује судија за претходни поступак у року од четири часа од пријема жалбе. Жалба не задржава извршење решења. Осумњичени има права предвиђена у члану 69. став 1. овог законика. Осумњичени мора имати браниоца чим орган поступка из става 2. овог члана донесе решење о задржавању. Ако осумњичени сам, у року од четири часа, не обезбеди браниоца, јавни тужилац ће му га обезбедити по службеној дужности, по редоследу са списка адвоката који доставља надлежна адвокатска комора.¹⁵

Европски комитет за спречавање мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања (СРТ) је већ у свом Другом општем извештају нагласио значај обавештавања особа задржаних у полицији о њиховим правима.¹⁶

Како би се осигурало да сва задржана лица буду обавештена о својим правима, формулар у којем се јасно излажу ова права требао систематски давати особама притвореним од стране полиције на самом почетку њиховог притвора. Уз то, наводи се да би од особа у питању требало затражити да потпишу изјаву којом потврђују да су биле информисане о својим правима.¹⁷

Слаба је корист од права која имају особе лишене слободе уколико нису упознате са постојањем тих права. Дакле, неопходно је да особе одведене у полицијски притвор буду изричито упознате са својим правима, без одлагања и на језику који разумеју. Да би се обезбедило да ово буде и урађено, треба увести праксу да се лицима задржаним од стране полиције одмах по притварању да формулар у коме се наводе ова права. Уз то, од тих особа треба тражити да потпишу изјаву којом потврђују да су упозната са својим правима.¹⁸

ПРЕПОРУКА

ПУ Лесковац и полицијске станице у њеном саставу ће задржаним лицима, по свим основама лишења слободе, уручивати писано обавештење о правима задржаних лица предвиђеним тачком 4. Упутства.

ПУ Лесковац и полицијске станице у њеном саставу свим лицима задржаним по основу ЗКП уручиваће и писана обавештења о правима задржаних лица која садрже права одређена важећим ЗКП.

¹³ ЗКП, чл. 68.

¹⁴ Ibid, чл. 69.

¹⁵ Ibid, чл. 294.

¹⁶ Други општи извештај Европског комитета за спречавање мучења (1992), параграфи 36 и 37.

¹⁷ Шести општи извештај Европског комитета за спречавање мучења (1996), параграф 16.

¹⁸ Дванаести општи извештај Европског комитета за спречавање мучења (2002), параграф 44.

Према наводима полицијских службеника, обавештавање о правима задржаних лица који су страни држављани или припадници националних мањина уручује се образац о правима на језику који лица разумеју.

1.1.2. Право на браниоца

Према речима полицијских службеника, задржано лице се обавезно обавештава о томе да има право на браниоца. Када се ангажују браниоци по службеној дужности, позивају се адвокати са списка који је Полицијској управи доставила Адвокатска комора Лесковац, иако је најчешћи случај да адвокате по службеној дужности позива тужилац. Према наводима полицијских службеника адвокати се углавном одазивају на позиве.

1.1.3. Право на обавештавање блиског лица

Према наводима полицијских службеника, задржаним лицима се омогућава да о лишењу слободе обавесте члана породице или друго њима блиско лице, а у случају лишења слободе у складу са ЗКП полицијски службеници обавештавају члана породице или друго блиско лице о задржавању. У записнику о задржавању бележи се да ли је лице искористило право да обавести блиско лице о свом задржавању и које лице. Сарадња са надлежним центром за социјални рад према наводима полицијских службеника је задовољавајућа. Центар за социјални рад се обавештава уколико је лице задржано због насиља у породици, када се задржава малолетно лице и уколико се лице лишено слободе само стара о малолетном или другом лицу.

1.1.4. Право на лекарски преглед

Лекарски преглед задржаног лица обавља се пре почетка и током задржавања, уколико лице то затражи, као и када полицијски службеници уоче да лице има видљивих повреда, друге здравствене тегобе, прима терапију, али и након употреба средстава принуде.

У Извештају о посети из 2015. године, ПУ Лесковац упућена је и препорука да полицијски службеници присуствују лекарском прегледу задржаног лица само на изричит захтев лекара. Према наводима полицијских службеника, у ПУ Лесковац и полицијским станицама у њеном саставу, полицијски службеници углавном не присуствују лекарским прегледима задржаних лица. Полицијски службеници се налазе у непосредној близини ординације или просторије у којој се обавља преглед, али тако да не могу да чују разговор између лекара и задржаног лица. У ситуацијама када је задржано лице агресивно или насилно, као и на захтев лекара увек присуствују лекарском прегледу.

Међутим, у неким станицама је наведено да обавезно присуствују лекарским прегледима као што је прописано Упутством о поступању према доведеним и задржаним лицима. Лекарском прегледу не присуствују само на изричит захтев лекара. Такође, чињеница да је полицијски службеник присуствовао лекарском прегледу не уноси се у записник о задржавању.

НПМ је више пута упућивао препоруку Министарству унутрашњих послова да, у складу са релевантним стандардима, измени постојеће Упутство о поступању према доведеним и задржаним лицима, односно да се пропише да полицијски службеници не смеју да присуствују лекарским прегледима, осим уколико лекар који врши преглед то не затражи. Министарство по препоруци још увек није поступило.

2.

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће изменити постојеће Упутство о поступању према доведеним и задржаним лицима и ускладити га са релевантним стандардима, тако што ће прописати да полицијски службеници неће присуствовати здравственим прегледима лица лишених слободе, изузев ако лекар који врши преглед то захтева.

Полицијски службеници неће присуствовати лекарском прегледу задржаних лица, осим ако то затражи лекар који врши преглед.

Полицијски службеници су дужни да лекара упозоре на све безбедносне аспекте који су релевантни за доношење одлуке од стране лекара о присуству немедицинског особља лекарском прегледу.

Полицијски службеници ће, у случајевима када лекар затражи да присуствују лекарском прегледу задржаног лица, бити присутни тако да не могу да чују разговор између лекара и задржаног лица.

Полицијски службеници ће, у случајевима када се врши лекарски преглед задржаног лица, писано констатовати да ли је полицијски службеник био присутан прегледу.

Уколико се приликом лекарског прегледа утврди да лице није способно за задржавање, задржавање се спроводи у здравственој установи под надзором полицијског службеника, што је пракса у поступању на нивоу целе Управе.

Увидом у предмете о задржавању, у једном предмету је уочено да особа која је искључена из саобраћаја, а којој је измерено преко 2,89 промила алкохола у крви, није пре задржавања одведена на лекарски преглед како би се проценило да ли је способна да издржи меру задржавања. Иако је наведено налаз из само једног предмета, НПМ ради уједначавања праксе у поступању у оваквим случајевима, ПУ Лесковац и станицама у њеном саставу упућује следећу препоруку:

3.

ПРЕПОРУКА

ПУ Лесковац и полицијске станице у њеном саставу на лекарски преглед спроводиће сва задржана лица код којих се утврди да имају више од два промила алкохола у крви.

РАЗЛОЗИ

Европски комитет сматра да, иако је разумно да особе са умереним нивоом опијености могу бити на задржавању без медицинског надзора, особе са тешком интоксикацијом алкохола треба рутински водити на лекарски преглед и, ако је потребно, држати под медицинским надзором.¹⁹

Болесно или повређено лице, ком је очигледно потребна лекарска помоћ или лице које показује знакове тежег тровања алкохолом или другим средством, не може се задржавати у просторији за задржавање. Овим лицима, полицијски службеник који врши задржавање мора одмах организовати пружање потребне лекарске помоћи и смештај у одговарајућу здравствену установу.

За време превоза и боравка задржаног лица у одговарајућој здравственој установи полицијски службеници су дужни да предузимањем мера и радњи прописаних Законом из тачке 2. овог Упутства, спрече самоповређивање лица, напад лица на полицијске службенике или друга лица, као и његово бекство.²⁰

¹⁹ СРТ/Inf (2011) 26 [par. 24]

²⁰ Тачка 26 Упутства.

Тим НПМ истиче као пример добре праксе што полицијски службеници у ПС Власотинце на лекарски преглед увек спроводе сва лица код којих је утврђена већа количина алкохола у крви.

ПУ Лесковац је није у потпуности поступила по упућеној препоруци из Извештаја о посети 2015. године, тако да у неколико предмета о полицијском задржавању уочена оригинална лекарска документација која се односи на здравствено стање задржаних особа.

4.

ПРЕПОРУКА

ПУ Лесковац ће уједначити праксу поступања у полицијским станицама у њеном саставу, када су у питању лекарски налази и мишљења лекара о здравственом стању задржаног лица, тако што се у предметима сачињеним поводом лишења слободе и задржавања неког лица неће се прилагати медицинска документација за то лице, а која је сачињена у вези са прегледима извршеним поводом задржавања.

Изузетно, информације о здравственом стању задржаног лица ће бити доступне полицијским службеницима само уколико је то од значаја за поступање према лицу лишеном слободе током задржавања. Увид у податке о здравственом стању лица лишених слободе полицијски службеници треба да имају само у мери неопходној за обављање њиховог посла. Полицијски службеници треба да од лекара прибаве информације које су релевантне за даље поступање полиције и то: мишљење лекара о томе да ли је лице у здравственом стању које дозвољава да буде задржано у полицији и да ли му је током задржавања потребна посебна пажња или нега (нпр. терапија, посебна исхрана или слично).

1.1.5. Исхрана задржаних лица

Храна за задржана лица се углавном обезбеђује преко Управе, односно преко ресторана у ПУ Лесковац. У питању је конзервирана храна и флаширана вода. Такође, у пар станица су полицијски службеници навели да храну најчешће доносе блиска лица која су обавештена о задржавању.

ПРИМЕНА ПОЛИЦИЈСКИХ ОВЛАШЋЕЊА

1.2.1. Доношење решења о задржавању и вођење записника о задржавању

У ПУ Лесковац и станицама у њеном саставу моменат почетка задржавања у случају задржавања по основу ремећења или угрожавања јавног реда и мира се рачуна од тренутка довођења у полицијску станицу. Уколико се лице задржава по основу одредаба Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима, време задржавања почиње да тече од момента искључења лица из саобраћаја, односно од тренутка алкотестирања.

Међутим, увидом у неколико предмета о задржавању утврђено је да су решења о задржавању донета и уручена задржаним лицима након истека законског рока.

5.

УТВРЂЕНО

У појединим станицама у оквиру ПУ Лесковац решења о задржавању доносе се и уручују након истека законског рока за доношење решења о задржавању.

РАЗЛОЗИ

Доношење решења о задржавању и поступање по жалби на донето решење врши се у складу са законом на основу којег је задржавање одређено.²¹

На прекршајни поступак сходно се примењују одредбе Законика о кривичном поступку, ако овим или другим законом није друкчије одређено.²²

О задржавању, јавни тужилац или, по његовом одобрењу, полиција одмах, а најкасније у року од два часа од када је осумњиченом саопштено да је задржан, доноси и уручује решење. У решењу морају бити наведени дело за које се осумњичени терети, основи сумње, дан и час лишења слободе или одазивања позиву, као и време почетка задржавања.²³

ПРЕПОРУКА

Полицијски службеници полицијских станица у оквиру ПУ Лексовац ће у свом будућем поступању решења о задржавању доносити и уручивати задржаним лицима најкасније у року од два часа од почетка задржавања.

Почетак рачунања времена задржавања на основу одредаба ЗКП разликује се на нивоу целе Управе. Према службеним наводима када је у питању ситуација да се одређено лице позива у својству осумњиченог, као и када се лице позива да у својству грађанина да потребна обавештења, па му се током информативног разговора саопште права из члана 68, став 1. и 2. ЗКП, време задржавања се у неким станицама рачуна се од момента када се лицу саопштава да је осумњичено, односно задржано, а не од момента када се лице одазвало позиву.

6.

УТВРЂЕНО

У неким станицама у оквиру ПУ Лесковац, када се одређено лице позива у својству осумњиченог, као и када се лице позива да у својству грађанина да да потребна обавештења, па му се током информативног разговора саопште права из члана 68, став 1. и 2. ЗКП, време задржавања се рачуна од момента када се лицу саопштава да је осумњичено, односно задржано, а не од момента када се лице одазвало позиву.

РАЗЛОЗИ

Полиција има право да позове лица на саслушање у својству грађанина у трајању до 4 сата. Ако је, у току испитивања, врло вероватно да ће та особа бити проглашена осумњиченим, истражни судија може одобрити полицији додатних 8 сати притвора ради прикупљање доказа (члан 226. ЗКП). Полицијски службеници са којима је делегација разговарала током посете 2007. године изнели су противречна мишљења о томе да ли су наведени периоди од 4 или 8 сати укључени у период од 48 сати, у ком времену лице мора бити изведено пред истражног судију.²⁴

Време почетка задржавања од када тече 48 сати, колико задржавање у полицији може највише трајати, рачуна се од момента када је лице лишено слободе (чл. 227. ст. 1. ЗКП), односно од момента када је приступило по позиву у просторије полиције у случајевима када је лице позвано као осумњичени (чл. 226. ст. 7. ЗКП) или када је приступило по позиву као грађанин ради прикупљања обавештења, па је оцењено током прикупљања тих информација да се може сматрати осумњиченим (226. ст. 8. ЗКП).²⁵

Кад полиција прикупља обавештења од лица за које постоје основи сумње да је учинилац кривичног дела или према том лицу предузима радње у предистражном поступку предвиђене

²¹ Закон о полицији („Сл. гласник РС“, бр. 6/16), чл. 86. ст. 2.

²² Закон о прекршајима („Сл. гласник РС“, бр. 65/13 и 13/16), чл. 99.

²³ Законик о кривичном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13 и 55/14), чл. 294. ст. 2.

²⁴ Извештај Европског комитета приликом треће редовне посете Србији 2011. године (CPT/Inf (2009) 1)

²⁵ Одговор Владе Републике Србије на извештај CPT поводом треће редовне посете Србији 2011. године

овим закоником, може га позивати само у својству осумњиченог. У позиву ће се осумњичени упозорити да има право да узме браниоца.

Ако полиција у току прикупљања обавештења оцени да позвани грађанин може бити сматран осумњиченим, дужна је да га одмах поучи о правима из члана 68. став 1. тач. 1) и 2) овог законика и о праву да узме браниоца који ће присуствовати његовом саслушању.²⁶

Лице ухапшено у складу са чланом 291. став 1. и чланом 292. став 1. овог законика, као и осумњиченог из члана 289. ст. 1. и 2. овог законика, јавни тужилац може изузетно задржати ради саслушања најдуже 48 часова од часа хапшења, односно одазивања на позив.

О задржавању, јавни тужилац или, по његовом одобрењу, полиција одмах, а најкасније у року од два часа од када је осумњиченом саопштено да је задржан, доноси и уручује решење. У решењу морају бити наведени дело за које се осумњичени терети, основи сумње, дан и час лишења слободе или одазивања позиву, као и време почетка задржавања.²⁷

[...]током периода испитивања подносилац представке је држан у полицијској станици и полиција је спровела саслушање и друге процесне радње које се односе на инцидент у коме је учествовао подносилац представке. Није утврђено од стране Владе и било би нереално да се претпостави да је у том периоду подносилац представке био слободан да напусти полицијску станицу по сопственој вољи. Имајући у виду све околности случаја, Суд сматра да је боравак подносиоца представке у полицијској станици током периода у питању досегао праг *de facto* лишења слободе[...]²⁸

ПРЕПОРУКА

ПУ Лесковац уједначиће праксу рачунања времена задржавања на основу одредаба ЗКП, тако што ће све станице у њеном саставу рачунати почетак задржавања лица од момента одазивања на позив, а не од момента када је лицу саопштено да је осумњичено, односно да ће се према њему одредити мера задржавања.

У Полицијској управи Лесковац, као и у осталим полицијским станицама у Републици Србији, приликом саслушања осумњиченог не користе се тонски и/или оптички уређаји.

7.

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће у сарадњи са Министарством правде, у оквиру законом утврђених надлежности, обезбедити средства и потребну техничку опрему за тонско и оптичко снимање поступака саслушања окривљених лица.

ПУ Лесковац и станице у њеном саставу ће вршити тонско и оптичко снимање саслушања окривљених лица.

РАЗЛОЗИ

Електронско (тј. аудио и/или видео) снимање полицијских информативних разговора представља важну додатну меру заштите против злостављања притвореника. ЦПТ са задовољством примећује да се увођење таквих система разматра у све већем броју земаља. Таква средства обезбеђују комплетан и аутентичан запис о поступку информативног разговора и тиме у великој мери олакшавају истрагу о било каквим тврдњама о злостављању. Ово је у интересу и особа које су злостављане од стране полиције и припадника полиције суочених са неоснованим тврдњама да су примењивали физичко злостављање или психолошке притиске. Електронско снимање полицијских информативних разговора такође смањује могућност да оптужени касније лажно поричу да су дали одређена признања.²⁹

²⁶ ЗКП, чл. 289, ст. 1 и 2.

²⁷ ЗКП, чл. 294, ст. 1. и 2.

²⁸ Случај Осуренко против Украјне, представка број 4634/04, параграф број 49.

²⁹ Извод из 12. Општег извештаја [CPT/Inf (2002) 15], тачка 36.

Комитет жели да дода да електронско снимање полицијских саслушања представља додатну корисну гаранцију против злостављања притвореника (пored тога што пружа и значајне погодности полицији).³⁰

Позитиван помак је успостављена пракса јавног тужилаштва да лица која се доводе питају како су се према њима односи ли полицијски службеници, односно да ли су били подвргнути било каквом облику мучења или понижавајућег поступања. Неколико притвореника, који су пре спровођења у притвору, били на задржавању до 48 сати у полицијским просторијама за задржавање, навело је да су током саслушања задобили по „неколико шамара“, као и да су их полицијски инспектори врећали, али да нису имали могућност то и да докажу, с обзиром на то да нису задобили видљиве повреде. У циљу даље превенције тортуре и спровођења ефикасније борбе против некажњивости за тортуру у полицијским станицама је неопходно обезбедити посебне просторије за саслушање, које би требало да буде аудио-видео забележено.³¹

Записник о задржавању

Према наводима полицијских службеника, у ПУ Лесковац и полицијским станицама у њеном саставу, стандардизовани обрасци записника о задржавању, које је прописало Министарство унутрашњих послова, сачињавају се када се лице задржава по свим основама задржавања. Увидом у предмете о задржавању утврђено је да се записници воде уредно, као и да су потписани од стане задржаних лица.

1.2.2. Употреба средстава принуде

Према наводима полицијских службеника, сва лица приликом транспорта се везују у складу са Упутством о поступању према доведеним и задржаним лицима. Такође, увидом у податке из претходног упитника може се закључити да полицијски службеници ПУ Лесковац средства за везивање примењују веома често, па се поставља питање да ли је то у свим ситуацијама било оправдано и у складу са одредбама Закона о полицији³² и јасно установљеним принципима Европског суда за људска права, који су обавезујући за Србију. Наиме, према овим принципима употреба средстава принуде против лица лишених слободе која није апсолутно неопходна нарушава људско достојанство и у начелу представља повреду права гарантованог у члану 3. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода.³³ Употреба средстава принуде мора бити разумна, неопходна и сразмерна опасности због које јој се прибегава. Полицијским службеницима би требало препустити да у свакој појединачној ситуацији, узимајући у обзир све објективне околности, процене да ли је неопходно применити средства принуде и у којој мери. При томе би полицијским службеницима требало бити дато упутство о томе које чињенице би требало да имају у виду када доносе одлуку о томе да ли је употреба средстава принуде неопходна (на пример, може им се сугерисати да приликом доношења одлуке о употреби средстава за везивање узимају у обзир године, пол, раст, физичку снагу и физичко стање особе коју је потребно довести).

8.

УТВРЂЕНО

Полицијски службеници ПУ Лесковац и полицијских станица у њеном саставу готово увек употребљавају средства за везивање приликом довођења лица у станицу.

РАЗЛОЗИ

У погледу поступања према особи лишеној слободе, свако прибегавање физичкој принуди које није апсолутно неопходно услед њеног понашања нарушава људско достојанство и у начелу

³⁰ Извод из 2. Општег извештаја [CPT/Inf (92) 3] т. 39. ст. 2.

³¹ Годишњи Извештај Заштитника грађана за 2015. годину

³² Закон о Полицији ("Сл. гласник РС", бр. 6/16), чл. 114.

³³ Види, на пример, пресуду Европског суда за људска права у предмету *Берлински против Пољске* (представке број 27715/95 и 30209/96), параграф 59.

представља повреду права гарантованог у члану 3 Конвенције за заштиту људских права и основних слобода.³⁴

Примена полицијског овлашћења мора бити сразмерна потреби због које се предузима. Примена полицијског овлашћења не сме изазвати веће штетне последице од оних које би наступиле да полицијско овлашћење није примењено. Између више полицијских овлашћења примениће се оно којим се задатак може извршити са најмање штетних последица и за најкраће време. Приликом примене средстава принуде настојаће се да њихова употреба буде поступна, односно од најлакшег према тежем средству принуде и, у сваком случају, уз минимум неопходне силе.³⁵

Обављање полицијских послова заснива се на начелима професионализма, деполитизације, сарадње, економичности и ефикасности, законитости у раду и сразмерности у примени полицијских овлашћења, као и других начела којима је уређено деловање органа државне управе, деловање државних службеника и поступање у управним стварима.

У обављању полицијских послова дозвољено је примењивати само мере и средства принуде која су утврђена законом и којима се резултат постиже без или са што мање штетних последица по лице према коме се мере предузимају. ³⁶

Пре примене полицијског овлашћења полицијски службеник дужан је да се увери да су испуњени сви законски услови за примену овлашћења и одговоран је за ту процену.

Приликом примене полицијских овлашћења полицијски службеник поступа у складу са законом и другим прописом и поштује стандарде постављене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, Основним принципима УН о употреби силе и ватреног оружја од стране службених лица која спроводе закон, Европским кодексом полицијске етике и другим међународним актима који се односе на Полицију.³⁷

Полицијски службеник средства принуде употребиће само ако се на други начин не може извршити задатак и то суздржано и сразмерно опасности која прети законом заштићеном добру и вредности, односно тежини дела које се спречава или сузбија.

Полицијски службеник увек ће употребити најблаже средство принуде којим се може постићи законити циљ, сразмерно разлогу употребе и на начин којим се службени задатак извршава без непотребних штетних последица.³⁸

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће изменити Упутство о поступању према доведеним и задржаним лицима тако што ће прописати да ће се средства за везивање користити само када је то заиста неопходно, а не приликом превоза, односно транспорта сваког лица чије се довођење врши, као што је сада одређено.

У ПУ Лесковац полицијски службеници неће приликом довођења лица службеним возилом свако лице везивати, већ ће то чинити само из оправданих разлога, у законом предвиђеним случајевима.

О употреби средстава принуде сачињавају се извештаји и воде посебне евиденције. Извештај подноси службеник који је средство принуде употребио и у њему, као што је прописано Правилником о техничким обележјима и начину употребе средстава принуде³⁹ (члан 24, став 2), по правилу наводи „датум и час употребе средстава принуде, врсту средстава принуде, према коме и зашто је употребио средство принуде, последице употребе, основ и начин употребе и друге чињенице и околности које су неопходне за оцену оправданости и правилности употребе средстава принуде“. Према наводима полицијских службеника у ПУ Лесковац и полицијских станица у њеном саставу, лице над којим је употребљено средство принуде (осим везивања) обавезно прегледа лекар. Такође, уз извештаје полицијских службеника о примењеним средствима принуде прилажу се и изјаве сведока о конкретном догађају.

³⁴ Ibid.

³⁵ Закон о полицији („Службени гласник РС”, бр. 6/2016), чл. 68.

³⁶ Ibid, члан 32.

³⁷ Ibid, члан 65, ст. 1. и 4.

³⁸ Ibid, члан 105, ст. 2 и 3.

³⁹ „Сл. гласник РС”, бр. 19/2007, 112/2008 и 115/2014.

Према ономе што је тим НПМ могао видети током посете ПУ Лесковац, извештаји и евиденције о употреби средстава принуде углавном се воде уредно. Међутим, оно што је тим НПМ приметио као мањкавост увидом у извештаје јесте да се у њима не налазе изјаве лица над којим су средства принуде употребљена (изузев једног предмета у ПС Медвећи, где је утврђено да је узета изјава на околности употребе средстава принуде). Такође, приликом здравственог прегледа, лекарски налаз би требало да садржи опис уочених повреда, изјаву особе која је лишена слободе о околностима под којима су повреде настале, као и оцену лекара о узрочно-последичној вези између уочених повреда и изјаве. Само ови подаци омогућили би давање објективне оцено о оправданости употребе средстава принуде.

9.

Став НПМ је да би, полицијски службеници ПУ Лесковац, у будућем раду, требало да прибављају писане изјаве лица над којима су примењена средства принуде у вези са околностима употребе средстава принуде и настанка евентуалних повреда у циљу потпунијег увида у све околности случаја, како би се оцена о оправданости и правилности средстава принуде могла дати на што објективнији начин.

1.2.3. Преглед лица и привремено одузимање предмета

У седишту ПУ Лесковац и полицијским станицама у њеном саставу запослени су полицијски службеници оба пола, тако да претресе увек врши полицијски службеник оног пола којег је лице које се претреса.

Када се од задржаних лица одузимају предмети, то се ради у складу са важећим прописима. У полицијској управи, али и полицијским станицама у њеном саставу, свим задржаним лицима се током боравка у просторијама за задржавање одузимају новац (папирни новац и кованице, личне карте, возачке дозволе), мобилни телефони, упаљачи, пертле и остали предмети којим би могла повредити себе или другог, оштетити имовину, или их употребити за покушај бекства. Сви одузети предмети се пописују и сачињава се писана потврда о привремено одузетим предметима, чију аутентичност потписом потврђује лице од кога се одузимају. Приликом враћања предмета по престанку задржавања сачињава се потврда о враћеним предметима, која се такође потписује од стране лица које је било задржано.

1.3. ОБУКЕ И УСАВРШАВАЊА ПОЛИЦИЈСКИХ СЛУЖБЕНИКА

У седишту ПУ Лесковац и полицијским станицама у њеном саставу имају посебно обучене полицијске службенике за рад са малолетницима. Полицијски службеници прошли су обуку о поступању према доведеним и задржаним лицима, као и обуку о пружању прве помоћи. Такође, у свим станицама се налазе и кутије са прибором за прву помоћ.

1.4. МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗАДРЖАВАЊА

У ПУ Лесковац и полицијским станицама у њеном саставу има укупно 4 просторије за задржавање лица по основу Закона о прекршајима и Закона о безбедности саобраћаја на путевима. У ПУ Лесковац и ПС Лебане постоје по две просторије за задржавање, док ПС Власотинце, ПС Црна Трава, ПС Медвећа и ПС Бојник немају просторије за полицијско задржавање. Према наводима службених лица, ПС Бојник и ПС Медвећа лица спроводе у ПС Лебане на задржавње, док ПС Власотинце и ПС Црна Трава лица задржавају у просторијама ПУ Лесковац. Лица која се задржавају по основу ЗКП одводе се у ОЗ Лесковац.

Према наводима полицијских службеника, у плану је адаптација и опремање просторије за задржавње у ПС Власотинце уз помоћ финансијских средстава из буџета локалне самоуправе.

ПРОСТОРИЈЕ ЗА ЗАДРЖАВАЊЕ У ПУ ЛЕСКОВАЦ

Поступајући по препорукама НПМ из Извештаја о посети из 2015. године у просторијама за задржавање у ПУ Лесковац побољшана је хигијена. Дежурна служба обезбеђена је кутијом са прибором за прву помоћ, а у ходницима зграде полиције постављен је план евакуације и упутство за поступање у случају пожара.

Препоруке по којима није поступљено односе се на побољшање вештачке и природне осветљености просторија за задржавање и доток свежег ваздуха. ПУ Лесковац је у одговору на поступање по препорукама НПМ из 2015. године навела да тренутно нема могућности да обезбеди боље природно осветљење, али да су предузете мере на замени сијалица унутар просторија за задржавање како би се побољшало вештачко осветљење.

Приликом посете НПМ установљено је да у просторијама и даље лоше вештачко осветљење, иако је извршена замена сијалица. Разлог томе је заштитна метална плоча која знатно умањује доток светла. Из истог разлога је ограничен, односно слаб доток природне светлости. Прозори се не отварају тако да је онемогућен и доток свежег ваздуха.

10.

УТВРЂЕНО

Није поступљено по препоруци НПМ упућеној у Извештају о посети ПУ Лесковац, тако да у просторијама за задржавање у седишту Управе вештачко осветљење и даље је незадовољавајуће, а доток свежег ваздуха не постоји.

ПРЕПОРУКА

ПУ Лесковац ће предузети одговарајуће мере и активности у циљу побољшања вештачке осветљености и дотока свежег ваздуха.

ПРОСТОРИЈЕ ЗА ЗАДРЖАВАЊЕ У ПС ЛЕБАНЕ

У ПС Лебане постоје две просторије за полицијско задржавање које се налазе у приземљу зграде полиције преко пута дежурне службе.

У просторијама постоји по један бетонски лежај са по два ћебета и по једним јастуком. Просторије су окречене, а хигијена у њима је задовољавајућа. Природна и вештачка светлост, као и доток свежег ваздуха су незадовољавајући. Разлог томе је заштитна метална плоча која се налази преко прозора и сијалица. Прозори се не отварају, тако да није омогућен ни доток свежег ваздуха.

У просторији постоји грејање, али је према наводима полицијских службеника веома слабо у шта је тим НПМ имао прилику да се увери након обиласка ових просторија. Иако је посета тима НПМ обављена у пролећним месецима, у просторијама за задржавање је ипак било веома хладно, тако да се може закључити да је загрејаност просторија током зимских месеци веома лоша.

11.

УТВРЂЕНО

У просторијама за задржавање у ПС Лебане загрејаност просторија је лоша, вештачка и природна светлост слаба, а доток свежег ваздуха не постоји.

РАЗЛОЗИ

Према лицу лишеном слободe мора поступати човечно и с уважавањем достојанства његове личности.⁴⁰

Просторије за задржавање морају бити чисте и одржаване, а хигијена у њима задовољавајућа.⁴¹

Органи Републике Србије треба да уложи више напора у циљу побољшања материјалних услова у полицијским ћелијама, прецизније потребно је побољшати расвету у ћелијама (тј. довољно вештачке расвете за читање – изузимајући периоде спавања – по могућству осветљеност дневним светлом), проветреност. Надаље, кораке треба предузети да се обезбеди да све полицијске ћелије које буду изграђене у будућности буду осветљене дневним светлом. Обезбедити на националном нивоу задовољавајући ниво употребног стања и хигијене у ћелијама и санитарним уређајима (чистоћа постељине; санитарне уређаје; ниво влаге и гипсани радови).⁴²

Просторије за полицијско задржавање морају испуњавати одређене материјалне услове, између осталог оне морају бити примерено загрејане.⁴³

ПРЕПОРУКА

ПС Лебане предузеће мере како би се у просторији за задржавање побољшало природно и вештачко осветљење и омогућио доток свежег ваздуха.

ПС Лебане унапредиће грејање у просторијама за задржавање.

Просторије нису покривене аудио видео надзором. Надзор над задржаним лицима врши се тако што се задржана лица повремено обилазе од стране полицијских службеника на сваких 15 до 30 минута.

12.

УТВРЂЕНО

У ПС Лебане просторије за задржавање нису покривене аудио видео надзором.

У контексту превенције и истраге случајева неадекватног поступања, потребно је обратити пажњу на бољу покривеност системима видео надзора, скупа са обезбеђењем заштите снимака и одговарајућом политиком архивирања забележеног/снимљеног материјала.⁴⁴

За надзор над задржаним лицима полицијски службеници могу да употребљавају направе за пренос звучних и оптичких снимака. Употреба ових направа мора у простору бити видно означена.⁴⁵

ПРЕПОРУКА

ПУ Лесковац ће предузети потребне мере, како би се обезбедило да се просторија за задржавање у ПС Лебане покрије аудио видео надзором, као и да се видео записи чувају/ архивирају у трајању не краћем од 30 дана.

Мокри чвор налази се унутар просторија за задржавање, а хигијена је на задовољавајућем нивоу. Кутија са прибором за прву помоћ налази се у ходнику, испред просторија за задржавање.

⁴⁰ Устав РС („Сл. гласник РС“, бр. 98/2006), чл. 28, став 1.

⁴¹ СРТ стандарди (2010) параграф 47.

⁴² Препорука СРТ упућена Влади Републике Србије из 2015. године, параграф 36. тачка 1. и 7.

⁴³ Извештај СРТ упућен Влади Србије (2007) и (2011), параграф 36 и 31.

⁴⁴ Извештај Европског комитета за спречавање мучења о посети Србији 2011. године, параграф 37.

⁴⁵ Правилник о полицијским овлашћењима, члан 34, став 2.